

Latweeschu Awises.

No. 45.

Treschdeenâ, tannî 8. (20.) Nowemberî.

1867.

Latw. awises libds ar basn. un ffohl. stanabm malfa par gaddu 1 rubl. f., par puşgaddu 60 kav. f.; — las Latw. awisebm grihb arfuhtit labdus rakstus waj sinas, lai tohs nodohd **Mihgâ** pee „Dr. Buchholz, gr. Alexander-Strasse Nr. 18“ un arri pee **Daniel Minus**, teäteru- un wehwera-eelas stuhri; **Zelgawâ** waj pee **Janifhewski** Latw. awisdu nannâ, waj pee „Pastor Kupffer, katboltische Straße Nr. 19“, — seb lai pascham Latw. awisdu rakstijam afsahia ar to adressi: „Pastor Vierbuff, **Schloß** Pastorat bei Riga.“ Latw. awises warr awiselleht waj pee augschâ minnetecem fungeem, waj arri pee wisseem mahjitaecem, ffohlmeistereem, pagasta-teefahm, las wiffi schê teef luhgti us preefschu to idarribt, kâ libds schim. Kas awisellehs 24 eksemplarus, tas wehl weenu eksemplaru dabbuhs klapt bes malfas.

Mahditajs: Politikas pahrsklats. Daschadas sinas. Fabriku deegi un Peebaldsenu audejas. Dseefmineeks un balbeeris. Sagtajs sirge. Wairs nau. Wisjaunafahs sinas. Stud-dinafchanas.

Politikas pahrsklats.

Winnu neddel par **Italijas** behdahm stahstidami, peeminnejahm, ka tur wiffi stahweja gaididami, kas nu ihsti buhschoht. No ta laika dauds las notizjis. Wezzajs **Garribaldi** ar 3000 wihreem teescham us Rohmu gribeja aiseet. Libds kâ schi sinna zur drachtes-posti bij ainsnakuse us Rohmu, te tuhliht 2500 pahwesta soldati **Garribaldi**jam dewuschees prettim. Winni par dselleszelli tikka aiswesti us **Monterotondo** (appafajs kalnes); tur arri bij jachtneeki un leelgabbali. **Garribaldi**jam nebij nei jachtneeku, nei leelgabbali; talabb' wunsch eenaidneekem nedewa wakkas riftigi nostahtees rindas, het tuhliht winneem uskritta un smukki winnus apkahwa; leels saldatu pulks tikka fanemts zeet, daudsi tikka nokauti, tee jittee aisbehga us Rohmu. **Garribaldi** nostahjajs pee **Tarretas** un par mas stundahm **Garribaldi**ja dehs **Menotti**, kas ar saweem wihreem no ohtras puffes bij eelausees pahwesta rohbeschâs, arri bij klapt un sawu spehku nu warreja saweenohht ar tehwa spehku. Nu atkal atnahza sinna no lehnina **Wiktora Emanuela**,

lai **Garribaldi** wairs ne-eijoht us preefschu, buhschoht slikti, jo **Frantschi** arri jau effoht **Rohmâ**, lai **Garribaldi** labbakt greeeschotees atpakkal us mahjahm, tad lehninsch jau wiffu buhschoht isgahdaht un idarribt **Italijai** par labbu. Bet wezzajs stuhrgalwis nelikkahs ne dsirdeht un atkal tairijajs tablahk eet us paschu Rohmu. Tanni 3. Nowemberi us rei' no **Rohmas** puffes atnahza karraspehks no kahdeem 12,000 saldateem. Nebij tik ween pahwesta soldati, bij arri **Frantschu** pulki. Schee nu uskritta **Garribaldi**jam un isklichdinaja wiffus dumpineekus. Kahdi 1100 no **Garribaldi**ja wihreem tikka fanemti zeet, un kas nebij nokauti, waj sakerti, tee nu tschallahm kahjahm aisbehga pee **Italijas** lehnina karraspehka un schim padewahs. **Frantschi** pehz wiffus tohs dumpineekus, ko pahwesta soldati bij sakehruschji, arri aisuhtija **Italeescheem**. Wezzajs **Garribaldi** ar saweem abbeem dehleem nu arri aisbehga, un **Italeeschi** winnu fanehma zeet. Sakta, ka wezzajs, firdi kâ pahrlausts, libds ar saweem dehleem taggad pawiffam grihbhoht aiseet prohjam no **Giropas** us **Ameriku**. — Pa to laiku **Italeeschu** karraspehklam meerigi bij jastahw un jastatshs, kâ winnu brakli tikka apkauti no sweschajeem. **Ministeris Menabrea** tik duhschigi, **Frantscheem** par spihti, **Italijas** karraspehklam bij lizzis ee-eet pahwesta rohbeschâs; **Napoleönam** wunsch it duhschigi bij raksti-

jis, ka Italeescheem tahda pat rekte effoht, kahda Frantscheem. Wiffi nu gaidija, ka lehnina ministeris pehz Garribaldi ja uswarreschanas un apzeetinaschanas jo duhschigi runnaschoht ar Napoleönu. Bet kas to dohs! Duhschai dwaicha sudduse. Menabrea pawehleja, lai Italeeschu karraspehks atkal smulki greeeschahs us mahjahm; un kad tas ahtumä bij padarrihts, tad winsch Napoleönam rakstija, ka nu effoht darrijs pehz winna prahta, lai winsch nu arri effoht til labs un lai sawus saldatus nu sauzoht mahjäs, jo tee wairs Rohmä ne-effoht wajjadfigi, talabb' ka wiffi dumpineeki effoht waj nokauti, waj sanemti zeet, waj aisdühti. Napoleöns atbildejis, ka no pascha Rohmas pilsehta sawus saldatus nu gan buhschoht isnemt, bet drohschibas deht winsch kahdus 3000 saldatus buhschoht atstahst pahwesta rohbeschäs, Ziwitawelkias pilsehta. Tad nu gan paldeews Deewam affins illeschanai ahtes gals padarrihts. Bet waj Italijas behdas arri jau irr gallä? — Neke! Dauds pilsehts Italeeschi taggad brehz par to lehninu, ka Napoleönam nau pretiturrejees lihds nahwei; weetahm laudis pat fahkocht pret lehnina dumpotees un brehzocht, ka Menabrea Italiju pahdohdocht Frantscheem. Italijas lehnina subtitajs gan Napoleönam peebrezoht aufis, lai atdohdocht kahdu gabbalu no pahwesta semmes; pascham Napoleönam laikam arri nepatihl, ka Italeeschi winnu taggad eenihst lihds nahwei; bet weens pats winsch labpraht negribb gallä west to Rohmas leetu. Talabb' winsch leelwaldneekus gribboht faajinaht, — ka jau beidsamä nummurä stahstiju, — lai sanahkocht un lai wiffi lihds to leetu apspreechoht, jo weens pats pirkstus dsikahl negribb eebahst ugguni. **Austrija**, **Spanija** un **Portugalle** gan gribboht nahlt, to leetu apspreeht, bet **Kreewu**, **Bruchschu** un **Enlanteechu** augstee waldneeki ihsti wehl nesakkoht nei „gan“ nei „ne“. Laikam winni gribb, lai Napoleöns paleekoht bischkin mihlstahks un palemmigahks. **Turki** arri ka ahti stihwejahs un dohma isbehgt no sawa liktena; leelahs un leppojahs un paschi nesinn ar to. Leelwaldneeku padohmu nau peenehmuschu un **Kreewuwalsts** kanzleris Gortschakows tanni 30. (18.) Oktoberi ilsaidis weenu grahmatu pee wisseem Kreewuwalsts subtitteem, rakstidams, ka Turki neklausocht un neklausocht wairs leelwaldneeku labbu padohmu. Talabb' Turku waldibai us preekschu wairs nebuhs zerrecht, ka Kreewu Keisars winnai wehl buhschoht palihdseht; lai Turkös nu eijoht ka eedams; kad slikti buhschoht, lai Turki nu paschi sinn. **Enlanteechi** pateesi nu eet us Habeschi. Tanni 16. Oktoberi pirmee damfluggi laimigi no Indijas aibrankuschu us Adeni pee Arabijas krahta, pretti Habesches krahtam, nezil tahfu no ta juhwas-schauruma,

ko sauz par Bab-el-Mandeb-zellu, un kur farkana juhwa fahlahs. No Indijas tur nu teel aishwesti 12,000 saldati, stary scheem 4000 Giropeeschi. Bes teem 12,000 riktigeem saldateem wehl 8000 wibri lihds, kam jawedd 24,000 sirgehlesi un 40 elefanti, un bes scheem wehl kahdi 10 lihds 11,000 zitti lohpi; jo tur nau nekahdi dselses-zelli, jeb zitti brauzami zelli. Talabb' tohs leelakohs leelgabbalus elefanteem uskraus us mugguru, un teem zitteem lohpineem janess tahs zittas karras-leetas. **Maksa** labbu nau, bes kahdeem 5 waj 6 millj. £ sterlin jau nebuht ne-istiks; jo lihds schim til par saldatu apkohyschanu ween idewuschu 100,000 £ sterlin par mehnesi, un pascha Habesche saldateem berriba buhs lihds us 7 mehnescheem, bei ta wehl treiju mehneschu berriba buhschoht winneem aishubtiht pakkal. Til dauds naudas Entanteeschi par to istebre, sawus pawalstneekus glabht, to Habesches lehninsch eelizzis zeetumä. — **Austrijas** keisars nu wessels pahbrauzis mahjäs un sawa galwas pilsehta, **Wihne** ar jo leelu gohdu sagaidihts. Wiffi preezajahs, ka Franzija winnu til pahleeku zeenijuschu, un **Wihnes** burmeisteris keisarim garrä runnä istahstijis, zil Austreescheem par to taggad preeks effoht, ka keisars paschu pawalstneeku rektes sinnoht gohdä turreht. — **Sweedreem** taggad leelas behdas, jo ar walstslahdi ne-eet labbi. Wairahl tur isdohschanu ne ka eenahkumu. No „zolles un brandwihna nodohschanahm“ kahdi milljoni masahl eenahkuschu, ne ka zerrechts. Darba wiffur truhst un laudis pa pulkeem skreen us to galwas pilsehtu, **Stokholmu**, tur darbu mekledami; bet ir tur darba nau. Waldiba til ar leelahm mohlahm preeksch walsts wajjadstibahm pus til naudas sadabbujuse zil wajjadfige; tad nu arri wiffur, kur kahda nauda bij jamaksa, til pufse ween tikka ismaksata. Ne-ilgi atpakkal Sweedru walsts ar to warreja leelitees, ka effoht ta weeniga walsts Giropa, kam nekahdi parradi nau, bet wehl labs krahjuminsch lahde. Tapat pee mums warrbuht taggad dascha weeta eet ar pagasta lahdi. — **Badenes** waldiba **Bruchschu** lehninam effoht rakstijuse, ka pawiffam gribboht peebedrotees Seemet-Wahzsemmes beedribai, bet **Bruchschu** waldiba atbildejuse, ka Badeni til tad warreschoht usnemt Seemet-Wahzsemmes beedribä, kad papreekschu wiffa Hesses leelherzoga walsts buhschoht peebedrojusees. Hesses leelherzoga walsts gull stary stary Badenes un **Bruchschufemmes**.

Daschadas sinas.

No **Peterburgas**. Lihdschinniga justizministera weeta grafs **Bahlen** uszelts par Kreewuwalsts justizministeri, jeb teefas-leetu ministeri. — Tanni pirmaja pusgaddä 1867 zolles-eeenahkumi pret pirmaja

puëgadda 1866 auguschi ar 3½ millj. un brandwihna meßli ar 4 millj. rubl. Tannis gaddös 1862 libds 1867 frohniß preeßch dselfeszeßkem isdewis 113 millj. rubl.; waldiba effoht nolikkufe, ka preeßch 1869. gadda nekahdus jaunus dselfeszeßkus nebhufchoht atwehleht, fur paschai waldibai jagalwo par prozentehm.

Starp **Wilnas** un **Dinburgas** pee **Swinzja** ni stanzias tanni 25. Oktoberi pulksten 8ös wakkara maschibne ffrehja pa dselfeszeßku, un nesinnu ka notizzis, 3 waggoni no ffredehm noskrehjuschi, ta nolikkahs preeßchä, ka zitti wairs newarreja garram tikt. Mehs no Wahsemmes nahkoht, atskrehjahm tanni 26. Oktoberi pulksten 2ös no rihta un 7 stundas fsehdejahm us weetas; bij ja-iffahpj no waggoneem un labs gabbals jastaiga, kamehr zittös waggonös, kas nu tik bij atnahkufchi prettim, dabjuhahm eefahpt; weens no teem nogahsteem waggoneem arween wehl stahweja preeßchä. — Kad eebrauzahm Dinburga, tad ta maschibne, ar ko mums bij jabrauz us Rihgu, jau kahdas 7 stundas atpakkat bij aisskrehjuse. Luhdsahm, lai muhs pahrwedd ka peenahkafs us Rihgas dselfeszeßku, jo mehs tak ne-effoht wainigi, ka tik ilgi kawehths; bet stanzias waldneeks man atbildeja, ka preeßch pahri zilwekem nebhufchoht maschibni kurrinaht, un ta mums, lai gan billetes no Berlines libds Rihgai riktigi apmaksatas bij rohkas, pascheem bij jassin, ka ar sawahm kahjahm lai teekam us preeßchu.

Rihgas juhmallä tanni 27., 28., 29. un 30. Oktoberi plohßjahs breeßmigß wehßsch; juhraß uhdeni bij sadßihri jo augsti; pret Dubbelteem, pret Jaunuppes un pret Dinamintes 3 fuggi usskrehjuschi us seßlumu; weenam Hollantes fuggim, kas tanni 24. Oktoberi no Rihgas igahjis un tanni 29. atkal atnahjis atpakkat, weens matroßis nokrittis un noßlibjis.

Konstantinopelä tanni 26. Oktoberi. Tas damßkuggis „Arkadio“ kas zitreis dandß nabaga Kandioschus glahbis un us Alchni aissweddis, pehß no Turkeem fakerts, taggad schä teek pahrbuhwehths un eeriktheß preeßchä Turku karra-waijadßibahm. — Diwi baroni Franz un Leopold son Rothschild bijufchi Sebastopolä un no turenesh atbraukufchi Konstantinopelä. Deewßsinn waj schee naudas baroni arri sawu naudas kulli panchmuschi libds, Turkeem tufschö mazjini pildiht?! —

No **Habesches** weens no teem apzeetinateem Enlanteescheem, ko keisars Teödors Magdales krepostä eelizzis, tanni 7. Septemberi grahmatu laidis us mahjahm, kas taggad riktigi aissnahkufe us Enlanti un kahdas Enlantes awisesh nodrukata. Rastitajß stahsta, ka keisara Teödora spehß un waldiba steigßschus nihßstoht; jo wißä walßti dumpis effoht kahjas. Kei-

sars tohs neschehligi leekoht tuhliht nolicketaht, kas no dumpineeku puffesh winnam krihtoht rohkas, un dumpineeki atkal keisara laudis mohzoht libds nahwei, ja tee eestreen winneem naggös. 2500 wihri, kas gribbejuschi no keisara aissbehgt, effoht nokauti; 205 offizeeri ar nozirstahm rohlahm un kahjahm nolikti, lai lehnitinahm mirstoht baddä. Seewischi teekoht apgahniti, kappati, greeßti, nokauti, u. t. j. pr.!! —

Seemel-Amerikä katram schujamu maschihnu fabrikim 4 reis par gaddu ja-usdohd pee waldibas, zil tahdu maschihnu taissjis un pahrdewis. Tanni laika no 10. Juni 1866 libds 10. Juni 1867 eefsch 15 fabrikleem pawißam pahrdohthas 151,135 schujamas maschihnes, kas schuhj ar 2 paweddeneem un 18,970 maschihnes, kas schuhj ar weenu paweddenu. No ta warram noprast, zil derrigas tahs schujamas maschihnes un zil taggad laudis arri fahß saprast scho maschihnu labbumu.

Klaipehdä shtara andele jo gaddus paleet jo leela. Pee Baltiskas juhraß kraßta, Samlandä (pee Koenigsbergas) to shtaru sweijo ar tihkleem; kad labbi leeli wilni, tad shtars ar smiltihm fajaukts tihklos teek janemts. Bet taggad atraddusch, ka darßs dandß labbahl isdohdahs, kad to shtaru no juhraß dibbena iszell ar ta sawamahm „draggermaschihnehm“; jo shtars tur wiswaitahl rohnotees 30 libds 60 pehdas dßilli appakßch juhraß speezela. Zitreis juhmallä allas rakufchi un tur to shtaru smehluschi; bet zaur to notizzis, ka kraßts pawißam pohßihts, ka tahs weetas, ar juhraß smiltihm peepildijuschahs, brauzejeem un gahjejeem bijuschas jo bailigas un breeßmigas un ka uhdeni, tahlahß raudami, pahrpulhdusch to apgabbalu. Tad nu ta wairs nedrihßt darriht, bet nu atkal jahkufchi us kalna-razzeju wißti, paschös kahyu dßillumös, 50 libds 100 pehdas appakßch semmes, to shtaru dßiht, jo tur sillös mahlös gulloht jo leeli gabbali. 2 kaufmannu nammi to darbu usnehmusch jo leelißti, un schee abbi par to brihwibu, ka winni ween drihßt rakt starp Koenigsbergas un Klaipehdas, Pruhßchu frohnim makßa 10,000 dahldeus rentes. Tanni 1865. gaddä ar tahm draggermaschihnehm falassijusch 53,000 $\mathcal{R}$ shtara un tanni 1866. gaddä 73,000 $\mathcal{R}$. Taggad 400 strahdneeki tur strahda deenahm un naltihm ar 14 maschihnehm un tam kaufmannu nammam, kas scho leetu usnehmis, pee ta darba par gaddu is-eijoht kahdi 180,000 dahldeeri. Papreeßch to shtaru tik dabjuja pahrdohht us Austriju, Turziju un Franziju un tik no aisspehrnaja gadda eesahkoht, arri Enlantä wairahl jahkufchi pirkt; Enlanteeschi to shtaru jahkoht west us Afriku, Riht-Indiju un Kinu, fur nu arri pihpehm usnemmoht taissht shtara spizzes. Tee leelakee gabbali, ko pee Klaipehdesh atraddusch, wel-

foht 5 un $5\frac{1}{2}$ $\mathcal{M}$; par tahdeem gabbaleem maffajoht 400 dahlderus, un tad shtars jo skaidrs un smuks, tad arri maffajoht wehl wairahl. Weens algadsis kahdas 19 juhdes no juhmallas effoht atraddis gabbalu, $13\frac{1}{2}$ $\mathcal{M}$ smaggu un par scho weenu gabbalu dabbujis 8000 dahlderus. Baj muhsejee arri to shtaru nefahls gruntigaki mefleht ne ka lihds schim? — Salineelös pee Nihgas, starp Zelgawas leelupes un starp Babitesara gan weenu john' atradda shtatu un dauds fo par to runnaja; bet kamehr Klaipehdas Tuhdi tur peewihluschees, wiss atkal palizzis kluffu.

G. B.

No Zelgawas stahsta, ka nahkofschâ pawassari tuhliht muhreh's jauno eisenbahnes tiltu par leeluppi un ka ta apstahschanahs weeta buhs preeksch Annas wahrteem ais kappsehtem. Tahs wajadstgahs ehlas arri pawassari sahls zelt.

Mehwelê eelsch Jggaunsemmes uggunsgrêhls bijis. Trihs nammi aprihti. Gohds Deewam, ka tas wehju sagreesa fahnis un paldeews tai ugguns dsehseju beedribai, kas pa peezeem gaddeem puhlejuschees un mahzijuschees us ugguns sawaldischanu. Pee tahda breejmiga darba, ne til ween labba prahta wajaga, bet arri gudribas un mahzibas un arri stipras duhshas, kas to paness kahpalaht gar deggoschahm ehlahm, uhdeni ar maschini schaut us augfchu, no kurrenes teem pascheem strahdneekem balki, daktini, zitti akmimi warr ahtri uskrist un daschureissi nofist.

Greeku jaunajs kehninsch ar sawu jauno laulato draudseni 27. Oktoberi gribbejis no Peterburgas isbraukt un zaur Wahzsemmi us sawu Greeku semmiti no-eet.

Ka waldiba gribbejusi aisleegt labbibas isdohschanu pahrohbeschneekem, ta til bijusi tahda tenkaschana. Lai gan zittahm Kreewusemmes gubernijahm un arri pee mums zitta labbiba no-augusi un zaur leelu slapjumu apflahdeta, tad tomehr it bads tatschu nau gaidams, ka atkal zittas gubernijas Deewa swehtiba, ka zaur zurenehm rehkinajoht atleekahs ir zitta dalka preeksch andeles. Kur jau irr knappiba, tur sinnam, us pilsehtu neweddihs neko un ka buhs dahrgi, ta buhs dahrgi.

Kronstättê uggunsgrêhls bijis. Skahde teek rehfinata lihds 70 tuhstoschi rubli.

Teem **Pohkeem**, kas gar Weifseles uppi zaur uhdens pluhdeem leelu pohstu zeetuschî muhsu schebbligajs Reisars irr lizzis 200 tuhstoschus rublus isdallibt. Leela dahwana un tasschu til warrbuht zetturta dalka no tabs skahdes atlihdsinata.

Pee **Daugawas grihwas** weens Frantschu kugis us seklumu tiffa usdshits 25. Oktoberi un tur gan

no juhras wilneem taps fadraggahs. Ruggineeki paldeews Deewam wissi glahbti.

Kolera-fehriga isgahjuschâ wassara pahrshtagajuse Wahzsemmes wakkara dalku un Pruhshus. Stipraki plohsjusees Hollantê, Pohlôs. Pawissam nikna bijusi Italijs. Ja kur wehl parahdijusees, nebijis wehris dauds fo baiditees. Jhpaschi atrasts schogadd', ka fehriga nebijusi til lippiga ka zitteem gaddeem un tad nau til lohti iswasata, ka zitteem gaddeem.

A. B—n.

Fabriku deegi un Peebaldsenu audejas.

Mums illatram gan tilpat Kursemme ka arri Widsemme Peebaldsenu buhs pasihstami. Itkats gan tohs garswahrzenu ar audeklu bakkeem buhs redsejs. Bet Peebaldsenu ar saweem audekleem nau ne ween redsami til us Nihgas un Zelgawas un zitteem Kursemmes un Widsemmes tirgeem, bet tohs arri it beeschi warr satikt Peterburga un arri brihscham pat Kreewusemmes paschâ sirdi, Maslawâ. Ja tu Peterburga us leelahs eelas, fo saw „Newski prospekt“, tahdu garswahrzenu ar leeleem audeklu bakkeem pahr plezjeem lehneem sohleem redsi eijam, ta' sinni, schis irr Peebaldsens un schee audeklu balki irr no Peebaldsenu audejahm austi. Lassitajs warrbuht spreedih, ka schai Peebalgai gan wajaga buht leelam pagastam, ja audeklus preeksch wissahm mallu mallahm spehi sagahdaht. Schê gan es pars nemahku teikt, zik leela Peebalga irr, bet tikkai par scho leetu fo gribbu pastahstih, fo no Peebaldsenu tizzameem wihreem esnu dsudejts. Brohteet wissi Peebaldsenu sawus deegus preeksch auschanas pehrfoht no weena ihpasha, Nihgas wehrpjama fabrika, un seeweeshi mahjâs zittu neko nedarroht ka tikkai auschoht, neweenu paweddeenu paschas newehrydamas. Zittas mahjâs weenumehr tschetrâs lihds peezâs strelles auschoht, kamehr mahju gruntini Peebaldseneem masini, til no 20 lihds 30 puhraweetahm leeli.

Peebaldsenu pehrnaja gaddâ no schi deegu kantora weeni paschi effoht ispirkuschî par 200,000 rubl. deegus. Lai lassitaji no ta spreesch, zik Peebaldsenu nau peespeeduschees ihsti naidu semme raddiht un zaur scho leetu jau ween buhtu slawejami. Nihgas deegu fabrikantam buhs bijuse pelna un Peebaldsenu audejahm arri buhs bijuse pelna, un schi pelna buhs semme palikkuse un semmei juhtama. Peebaldsenu tizzami wihri man teiza, ka pee winneem seewetis strelles sehdedama it weegli eespehjoht rubli par deenu nopelnih. Zawajza taggad muhsu tschaklahm wehrpejahm, waj gan par deenu mahziniu linnu eespehs sawehrypt deegos? Un par mahziniu linnu fabrika sawehrypjoht

malša 25 kap. Waj wehrpeja weenu mahzinnu deegu fawehrpama scho kwartu ne-apehdihš? Ur wahrdu fakhoht, rattinšch tikkai jaleef pee mallas un fainnee- zehm tikkai japeht deegi un japuhlejahš ar aufchanu. Aufdamaš winnaš ne til ko neko nopelnisees, bet arri mums buhš weenš sohlis us baggatibu us preekſchu ſperts. Schis sohlis us baggatibu teem ween nebuš juhtamš, kas rattinšch pee mallas buhš likkufchaš, bet arri wiſſai ſemmei. Zo fur pahrtizſiba peemahjo, tur iſſkatram tiht miſt, bet fur nahadſiba ſawu mahjokli apmettufe, tur iſſkatram reebjahš dſihwoht.

Wiſſahm audejahm buhtu ja-eet mahzibā pee Pee- baldſenu un winnu ſaiminnu audejahm; it ihpaſchi ſtelles tahdaš iſſkatrai fainneezei buhtu ja-eegahdajahš, ſahdaš ſabrikōš mehđſ buht; jo ar tahdahm jau labbi ſen kā Peebaldſene auſch un ar tahm ir auſchana zittadi paſchfirrahš. — Kurſemneeku fainneezeš allaſch eeſch ſchihš leetaš mehđſ aiſbildinateeš, teiſdamaš, ka ſa- briku deegi aplanm truhkſtoht un negeldoht. Brihnumš gan irr, fur gan Peebaldſeni ſawuš deeguš nemm, ka teem tee netruhkſt; arri winnu audekla prezzi nemaš daudš nenizzina; turprettim Peterburgā daudš nam- mōš eſmu dſirdejiš, ka Peebaldſenu audeklus uſteiz par labbaſeem, ne kā Kreewu ſemneeku (Jaroflawas) audeklus. Kurſemneeku fainneezehm wairahl deegu prezzi waijadſetu pahrmelleht, waj arri ne-atraſtu tah- duš deegu ſabrikuš, fur deegi labbi. Deegu ſabriki taggad arween wairahl peewairojahš; un par ſchahdu ſabriku waitoſchanoš tikkai no ſirdš japreezajahš, jo fur wairahl tauſchu to paſchu darbu paſtrahda, tur arri winni wairahl ſaženſchahš, gribbedami iſſkatrš wairahl pirzejuš peedabhuteeš un ſinnadami, ka iſſkatrš pirzejiš tikkai labbu prezzi kahro, arri iſſkatrš ſabrikantš peeſpeediſeeš laudihm peetiht, ka tee ar meeru; jo lab- baka prezze ſahdam ſabrikim buhš, jo wairahl pirzeju winnam atradiſeeš, kaš winna prezzi gribbeš pirkt. Deegu pirzeji ſabriſeem dohš pelnu, bet paſcheem arri buhš iſchetreii wairahl pelnaš, ne kā kad deeguš mahjaš wehrpinatu.

Ne-auſchat ween preekſch ſawa paſcha un ſaimes apgehtbja, bet auſchat arri, ja laika no lauka darbeem atleekahš, preekſch pahrdohſchanaš. Nebehdajeet wiš, ka juhſu audumeem pirzeju truhkš. Ja Kurſemmē un Widſemmē wehl ſimtu reiš tiht daudš audeklu uſ tirgu weſtu, ziht Peebaldſeni, ta' tomehr wiſſuš ſchohš aude- klus muhſu paſchu widdōš par to paſchu malſu at- pirktu, ſahdu taggad Peebaldſeni par audekleem dabbu. Bet waj tad ihſti ſkähdetu, kad muhſu audekli ir no- tihtu uſ Peterburgu preekſch pahrdohſchanaš? Peter- burga mums nemaš nau grubti atſneedsama. Bet ſin- namaš, mums deewagan peetiht, kad eeſpehſim muhſu widdōš audeklu waijadſibaš peepildiht. Zo ſchim

brihſcham pee mums audeklu bohtiš retti fur Latwee- ſchu audeklus atradihtš, bet deewagan Kreewu, ſimtu un zittu malſu audeklus. Labbahl buhtu gan preekſch muhju Latweeſchu widdeem, kad ſchi leeta tā notil- tohš, ka ne ween pee mums, bet arri kahdā Peterbur- gas audekla bohti Latweeſchu audeklus atraſtu, fur lihdſ ſchim tikkai Peebaldſeni kahduš audeklus pa eelahm iſnehfaja.

Zaur ſchahdu ruhpeſchanoš muhſu widduš bagga- tiba augtin augtu un muhſu widduš laudiš daudš wai- rahl un labbahl ſawas dſihweš waijadſibaš *) eeſpehtu peekohyt. Bet te nau jadohma, ka pee dſihweš wai- jadſibahm tikkai peederr ehſchana, dſerſchana un gehrb- ſchanaš, ne, pee dſihweš waijadſibahm arri peederr baſniza, ſkoha un zittas ſchihm lihdſigas eeſtahdiſcha- naš, ſahdaš wiſſadaš pee mums pilſehtōš atrohna- maš. Atmetteet wehrpeſchano ar rattineem un puble- jeetees ar aufchanu, tad pehž ſahdeem gaddeem paſchi wiſſuš labbumuš atſiſſeet, no ſam eš te eſmu runnajiš.

H. Allunan.

Dſeeſmineekš un balbeeris.

Guſtaſam III., Sweedru kehniſam, garrigu dah- wanu bija papilnam. Wiſch bij gudrē un prahtigš un leelš ſmalku johlu mihtotajš, Johziguš wihruš kehniſch gauſchi mihtoja, ihpaſchi weenu wihru, Belmanš wahrdā. Belmanš bij weikš dſeeſmineekš un beſ kahdaš ſataiſſchanaš un beſ leelaš apdohma- ſchanaš un galwaš lauſſchanaš jaukaš rihmeš ſin- naja rihmeht. Belmanam nebij tiht ween dſeeſmineekā ammatš, bet wiſch kehniſam arri derreja par johlu meſteri un balbeeri. Tiht ween taš kehniſam nepatiſka, ka Belmanš neretti rihmeš rihmejohht, dſchra tiht daudš wihru, ka peedſchrahš, no paſcha kehniſa nekaune- dameeš.

„Klau Belmani“ — tā kehniſch weenā wakkarā ſazzija — „ja wehl reiš tiht beſkaunigi peedſerſeeš tā wakkar, ta' par mannu ſleegſni wairš nedrihtſteſi nahkt un mannihm bahrdu arri wairš nedrihtſteſi dſiht, tiht teeſcham kā mannihm Guſtaſaš wahrdā un tiht teeſcham kā ſawas mahtes pirmajš dehlš eſmu!“

Belmanš gan apfohlijahš un nodeewajahš, ka tā muhſcham wairš nedarrichohht, bet wehl tanni paſchā wakkarā jo trakkal peedſchrahš. Kehniſch apſkaiſteeš aiſgahja un ſullaineem ſtipri peekohdinaja, ka no ſchihš deenas Belmani kehniſa iſtabaš wairš ne-eelai-

*) Par preekſchibmi, ziht warreni ſimtu ſchohſchana un audeklu auſchana laudiš warr pee labbama un baggatibaš peeweſt, warr it ihpaſchi ſchi Peebalga derreht. Peebalga irr diwiſi pirmas ali- dijaš tauſmanari, kaš nau par birgereem pahrtiſſiſſuſſeeš, bet ſawu Peebalga palikkuſchl. Peebaldſeni jau teeſcham ar pah- rohbeihu kantoreem audelejuſſeeš.

Schoht. Belmans tomehr nahza, bet tikla atraidihts. Wjnsch nahza waj desmit reis, bet arween' tikla atraidihts.

Divi neddelas bij pagahjuschas. Peezpadsmittä deenâ pee kehniina rakstamas istabas lohgeem teel klau-dsinahs. „Kas tur klau-dsina?“ të kehniinisch issauzajs brijnidamees. Bet neweens ne-atbild. Kehniinisch nu uszellahs no krehsa un patš pee-cet pee lohga skattitees, kahds beskauna eedrohschinajotees pee kehniina lohgeem klau-dsinahs. Wjnsch attaisa lohgu un reds treppes pee scenas peesleetas. W treppehm stahw wihrs balbeera rikfus rohka turredams. Tas jits nau nelas të Belmans!

„Blehdi, to tu gribbi?“ të Gustafs prassa.

Belmans atbild: „Es esmu nahzis, Juhsu majesteti eesepeht un Jums bahrdu nodsiht.“

Kehniinisch: „Waj tad tu, schuhpi, nesinni, ka tewihm esmu peekohdinajis, ka nelad par mannu sleegsni wairs nebhfi nahft?“

Belmans: „To nemas ne-esmu aismirjis un tapehz arri par Juhfu sleegsni ne-esmu nahzis, bet pa lohgu. To mannihm ne-essat wis aisleeguschi. Un të tad es esmu eedrohschinajees të sagls pee lohga nahft. To manna firds pehz tschetrahm garrahm neddelahm gau-schi kahroja, manna schehliga kehniina laipnigu waigu redseht.“

Kehniinam waj gribbedamam waj negribbedamam ar pilnu kaku bij jasmejajs.

Kehniinisch: „Tawu johku deht tewihm wehl pehdigo rei gribbu peedoht, ja us treppehm stahwedams mannihm bahrdu dsihfi, wisseem garramgabjeem skattotees.“

Belmans: „Zeenigs kehniina lungs, es Jums paklau-fschu ar peeku.“

Kehniinisch kalla-autu atraisija, bet Belmans kehniinam të sneegs baltu salfetti ap kaku fehjis, panehma seepudohsi un puttas kullinajis Gustasam bahrdu no-fmehreja. To wissu pehz kahrtas idarrijis të klahjajs, johbugals dsennamo nasi mekleja, to laikam tihscham nebij lihds nehmis. Kad nasi newarreja atraft, tad të të isbihjees issauzajs: „Al tawu nelaimi! Al tawu leelu nelaimi!“

Gustafs: „Kas tad nu atkal notizzis?“

Belmans: „Zeenigs kehniina lungs, sawus dsennamus naschus mahja esmu aismirjis!“ Të fazzidams johbugals weegls të wahwerihts nokahpa pa treppehm un issudda të sneegs pawassarâ. Bet eesepehts kehniinisch seepi noslauzija un pasmeedamees fazzija: „Rattastabs!“ To Gustafs nebij wis tahds wihrs, të par weena ustizzama fullaina johkeem buhtu dumigs palizzis.

„Klau, draugs, nemm sawu salfetti arri lihds!“ të fazzidams kehniinisch Belmanam to salfetti pakka sweeda.

Wehl tanni paschâ deenâ Gustafs sawu johku meisteri luhdsâ us waffarineem un kad Belmans sawu salfetti no schlihwes nonehma, tad atradda simts duk-latus papihri eesihstus ar tahdu wirrakstu: „Lohne preeksch mannu balbeeri un johku meisteri.“

Belmans mirra 11. Februar 1795. Sweedri scho sawu dseesmineeku un johzigu rihmetaju gau-schi mihto un augsti zeeni. Stokholmâ, Sweedru semmes galwas pilsehtâ, Sweedri Belmanam weenu warren leelu gohdastabbu uszehljuchi. Un gaddu no gadda Stokholmeeschâ 26. Juli scho gohdastabbu appuschto ar pufku-wainageem.

Sagtajs firgs.

Kahdam semneekam nosagga labbako firgu. Wjnsch pehz kahdahm deenahm brauja us tahdu firgu un eerau-dsija tur sawu firgu. Rokehris firgu pee pawaddas, wjnsch jauza pilnâ kalla: „Tas firgs irr mans; to man preeksch neddelas nosagga!“ Tas wihrs, kas to firgu us pahrdohschanu bij atweddis, it gohdigi atbildeja: „Draugs, mihtajs, juhs maldatees, tas firgs mannihm jau weffelu gaddu kalpojis; tas nau wis juhfu firgs, bet laikam juhfejäm lihdsigs!“

Semneeks to dsirdejis, drihs ween aisflahja firgam abbas azzis un wajaja: „Nu, kad jums tas firgs tif ilgi kalpojis, tad gan labbi sinnafeet pateikt, us kurre azzis tas irr akl.“

Bahrdewejs, kas scho firgu gan bij sadjis, bet nebij labbi eeskattitees, kahdas tam azzis, drusku istruh-kahs. Bet tomehr winnam kaut kas bij ja-atbild, tad deht wjnsch us labbu laimi atteiza: „Uf kreiso azzis.“ „Retrahpiji wis, kuhmin“, fazzija semneeks, us kreiso azzis wjnsch nau wis akl.“

„Al!“ issauza saglis nobihjees, „uf labbo azzis wjnsch akl; ahtrumâ esmu pahrfazzijees.“

Tuhdat semneeks atflahja firgam abbas azzis un sawu pilnâ kalla: „Nu skaidri warr redseht, ka tu effi saglis un mellugis. Nedsat, draugi wiffi, schis firgs nebuht nau akl; es tiklai tihscham të prassiju, gribbedams sagli peedsiht.“

Wiffi laudis, kas tur stahweja klast, smejhajs un sawu: „Nokerts, nokerts!“ Saglis pahrbihjajs un taishjajs behgt. Winnu fanehma zeet un nodewa tee-fai. Të ismannigajs semneeks drihs ween sawu behro atdabbuja atpakal.

Wairs nau!

Kohki salkas lappas tinn,
 Dabba pukka krohnus pinn,
 Saule filti parahdaks,
 Putni gravä preezajaks,
 Lohdsinjch wallä faktinä,
 Klausaks wezza mahmina —
 Schehlumä.

Wezza mahmin' fehdeja,
 Smalkas dšijas wehrpeja,
 Skattijaks it dohmiga,
 Spohlite kà tezzaja —
 Tà aistezzehs deeninas
 Mufsu wezzas mahminas —
 Ahtrumä.

Grubti eet ir dšihwibä,
 Chrfschki badda rohjinä. —
 Lai arr tà! — taf wehletu,
 Ra tai ohtr' reis seedetu
 Wezzi bahli waidfiri
 Tà kà pukka seedini —
 Grefnumä.

Waffarina beigusees —
 Dabba balti gehrbusees —
 Wiffas mallas kluffums jedf,
 Pukkiti neweenu redf —
 Frifchu kappu kapsehtä
 Redf tik kahdä mallinä —
 Kluffumä.

Ras tur aprakts, kas tur duff
 Appakfch frifcha fneega kluff?
 Tur duff wezza mahmina
 Nu pehz deenas puhlina!
 Lai seed' pukkes, lai arr' fneeg,
 Meerä duff eel'fch falda meeg —
 Kappinä!

G. F. S.

Wisjaunakaks sinnas.

No Warfchawas, 30. Oktoberi. Augsta Keisarene schodeen pehz pusdeenas pulksten 5ds schè nonakluñ un Belwedere pilli apmettusees, rihtä reisohs tahlahf us Peterburgu. Greeku kchnin'fch un kchninene walkar bija teäteri un schodeen nobrauzä us Wahsemmi.

No Peterburgas, 31. Oktoberi. Keisars schodeen pulksten 7ds walkarä nobrauzis us Luga Keisarenei pretti; riht pusdeenä wisangstakohs waldneekus fagaida Zarskloje-felo pilli.

No Barises, 31. Oktoberi. Keisars Napoleöns irr isteizis, ka tiklihd' kà Rohmä meers apdroh'fchi-nahts, wifsch wiffus Franzijas karrapulkus no Rohmas un wiffseem pahwesta pilsehteem inuemschoht abra. Tee karrapulki arween' pamajam fawill'schotees Tschiwitawekhiä.

No Werakruzes, 12. Oktoberi. Prettineeku parteija flubbina us to, ka presidente Juárez' effoht apjuhdiams. Jaunä kongressè schi parteija arri dabujuse wirsrohku.

No Peterburgas, 2. Nowemberi. Keisariska Majestete lihds ar Keisareni walkar pehz pusdeenas sweiki un wiffeli mahjäs Zarskloje-felo pahbraukufchi. — Newas uppè jau peld leddus, kas nahf no Ladoga esara.

No Florenzes, 30. Oktoberi. Lihds 26. Oktoberi no pahrdoh'tahm preesteru muifchahm irr eenakufse ta leela nauða no 12,941,413 lirehm, tas irr 3,683,005 lires wairahf par preek'fcheju aprehk'inaschanu.

Pahwesta saldati tohs Garibaldeeschus, lo jawangajufchi atkal drihs palaidufchi wallä un Florenzè effoht beedriba, kas preek'fch karrä fadraggateem Garibaldeescheem un wiannu nabaga familijahm nauðu famettoht. Zittas awises no turrenes raksta, ka Rohmä nekas newarroht isjukt, lamehr Frantschi tur eel'schä, un ka scheem ne-effoht nekahdas rektes Rohmä palikt, kad Italiya sawus karrä-pulkus no turrenes is-fauzoht un sohlotees salihdsinatees. Frantschu stahwefchana Rohmä effoht pahrfahp'fchana to likkumu, ka nebuhs ohtras walstis dallibäs eemaisitees. Teem waijagohf waj wiffseem greestees atpakkal us mahjahm, waj atkal parahdiht, ka teem ta wallä un spehls irr darriht, lo gribb.

No Londones, 29. Oktoberi. No Nu-Jorkas raksta, ka tur 30. Septemberti warrena wehtra plohs'fjufch's un Lefkas gabbalä Karlewilli, Bagdada, Braunwilli un zittus pilsehtus glufchi nopohstijufe. Leels pulks zilweku apskahdeti un pohstä gahjufchi.

Wehl no Florenzes raksta, Frantschi Rohmä krahjoht leelu pulku karrä eeroh'fchus un nebuht nedohmajohf us atpakkal-eeschanu.

Ahrsemju leetu ministeris Italiyas weetneekem ahrfemmès laidis rakstu, kurrä tohs usflubbina ar zittu walstu leelwaldneekem farunnatees, waj tee par Italiyas taggadeju buh'fchanu fanahktu us leelu Ciropas Konferenzi, waj nè. — Dselseszejki starp Rohmu un Neäpeli effoht atkal tiklahf, ka warroht atkal braukt.

Latw. awifchu apgahdatajs: Gotthard Bierhuff.

S l u d d i n a s c h a n a s.

Pahrdohdamas uhdens sudmallas!
 Teef pahrdohtas tabš gluschi jaunās
 Gr o n s c h e (Трончу) fāuktas uhdens
 sudmallas, nš divi gāngeem, Kārnas
 gubernijā, Telschu aprinkē, pee arvo-
 tainas Minija uppes un pee ta Borni-
 Plonjanu leelzelta. Pee šebim sud-
 mallahm peederr weens labš lauka gab-
 bals no 6 puhrū issehjuma, katrā tan-
 nis tribs laukšs un šad pirzešs weble-
 tohs, tad pee winaahm wehl wairabl
 lauka warr preeškirt. Gadda arrente
 par sudmallahm libdš šebim bijuse 350
 rubl. Tuwatās sinnas warr dabuht
 pee Rischketona muišas dšintskunja,
 Telschu aprinkē un Kattoku mahzitaja
 nammā Jelgawā. 2

Stempeleti miššina bešmeri no wi-
 šada leeluma, englischu dšelles un mi-
 šina plettiseri, meeseri un lukturi,
 dšelles lobpu un zittas kehdes iš leela
 krabjuma jo lehti pahrdohd

Engelischu magasihne,

A. Th. Thies,

Rihgā, karku un walles-eelas šubrl.

Weens jaunelis, kas Zrlawas šlo-
 lā šlohlmeistera un ehrgelueeka ammatā
 išmahzjees, mekle weetu. Japee-
 teizabš pee Pimku mahzitaja

H. Hartmann.

Hollanteeschu 14 zolles dakštinus,
 Enlanteeschu ugguns keegelus, Hol-
 lanteeschu klinkerus, daščadu kofku
 plankas un deklus, preešhu un egku
 balkus, šruhgu plankas un šruhgas
 knaggus, Rihgas Šchalis fabrika
 ištō englischu zementi un labbatahš
 afminu ohgles par lehtako tirgu pahr-
 dohd

D. I. R. Hausmann,

Jelgawā, pee Ģāra wabrteem, zitrēš Ģūn-
 thera malkas plazzi.

Mundahles pils-trohgs no nah-
 kofšceem Turgeem uš 9 gaddeem
 tohy nš renti dohts, fur klacht bruh-
 ſcha eerikteschana eefabhta, šo ar
 ne leelahm malkahm preefšch bruh-
 keschanas warr pabeigt uštaišt.
 Klachtakas sinnas par to tohy doht-
 tas Zumprawas muišā, pee Bau-
 ſkas, jeb Zifskalmuišā, pee Zel-
 gawas.

Semneeku mahju semmes pahrdohschana Šahmu fallā.

Ta pee tabš Šahmu fallā, Karris kirspehlē buhdamas muišas Karrischof
 peederriga semneeku mahju semme wiffa libdš tohy pahrdohta. Pee weenahm
 mahjabm no 15—16 dahdereem wehrtibas peederr šahdas 18 puhraweetas
 arramas semmes, 90 puhraweetas apangušhu pšawu un bej tam wehl 60
 puhraweetas gannibu, kas nau cerehkinatas. Ta pirkšchanas malka uš
 90—95 rub. f. par dahderi irr nošazita un preefšch eemalkšchanas šlaidra
 nauda par weenahm mahjabm til 160 rubli wajjadšigi. Klachtakas sinnas iš-
 dohd Zehšis rabskungs, rewisers D. Gustawson, un Arensburgā aprinkē
 rewiseris A. Gustawson. 3

Arensburgā, tanni 10. Oktoberi 1867.

Šcho seem' no Šahles meščafunga
 muišas wiffadas malkas gallotnes,
 fahrtes un šhaggarus par lehtu nau-
 du warr dabuht pirkš pee teem klacht-
 keem meščafargeem. 3

Sahlitē, tanni 26. Oktoberi 1867.

Šcho seem' no Šahles meščafunga
 muišas wiffadas malkas gallotnes,
 fahrtes un šhaggarus par lehtu nau-
 du warr dabuht pirkš pee teem klacht-
 keem meščafargeem. 3

Wiffas iortes rakstama un un pastes
 papihra, rakstamas leetas preefšch
 šlohlahm un teefahm, šā arri tinti,
 tehrauda spalwas, englischu tahšeles
 un griffeles u. t. j. pr. lehti pahrdohd

S. C. Löwenstein,

Jelgawā, štrihwera eelā, Nr. 20.

Tautas šlohlmeisterei, kas preefšch
 šawahm šlohlahm eepehrl, teem wiffu
 wehl lehtaki aprehkinahš.

Rabbibas un prezju tirgus Rihgā, tanni 4. Nowemberi un Leepajā tanni 21. Oktoberi 1867 gaddā.

Malkaja par:	Rihgā.		Leepajā.		Malkaja par:	Rihgā.		Leepajā.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Tšhetw. (1 puhrū) rudšu	4	—	4	—	1/3 Tšhetw. (1 puhrū) kartuffeli	—	—	1	20
1/3 " (1 ") kweeschu 500 —	5	50	6	—	1/2 puddu (20 mahz.) dšelles	1	—	1	10
1/3 " (1 ") meeschu 270 —	2	90	1	75	1/2 " (20 ") tabaka	1	25	1	20
1/3 " (1 ") aušu	1	60	1	40	1/2 " (20 ") šāhtihu appinu	—	—	5	—
1/3 " (1 ") širnu	4	—	—	—	1/2 " (20 ") trohna linnu	2	35	2	80
1/3 " (1 ") rupju rudšu miltu	4	—	4	25	1/2 " (20 ") bralka linnu	1	25	1	50
1/3 " (1 ") bihdeletu 450 —	4	75	4	75	1 muzju linnu sehllu	10	25	8	—
1/3 " (1 ") kweeschu milt.	5	50	7	—	1 štku	13	50	12	—
1/3 " (1 ") meeschu putrainu	4	50	4	50	10 puddu šarlanas šahls	6	75	7	—
10 puddu (1 birkawu) šeena 500 rub. —	5	50	2	—	10 " baltas rupjas šahls	6	75	6	—
1/2 " (20 mahz.) kweesta 450 —	4	75	5	50	10 " " smalkas šahls	7	—	5	55

No zensures atwehlehts. Jelgawā, 6. Nowemberi 1867 gaddā. Nr. 138. Druffahšs pee J. B. Steffenhagen un debla.

(Šē klacht peeliffums: Basnizas un šlohlas sinnas.)

Basnizas un skoblas sinnas.

Weens kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Mahditajs: Sinnaš. Nabags un ubbags. Kursemmes bihbeles beedriba. No Wirzamas draudses. Drufjinās.

Sinnaš.

Katrinēs basniza, Widsem mē pee Limbasčas, jauki no jauna usmuhreta un tanni 24. Septemberi, 15. swehtdeenā pehz waffaras = swehtku atswehtes eeswehtita. Bezza basniza bija balkeem taifita un par dands masa. Draudse taggad trihs reis til leela, ne kà simtu gaddu atpakkal. Mihgas pilsehta waldiba, schihs basnizas preekschneeze ar dewigu rohku to waijadsigo naidu pasneeguse.

Londones leela bihbeles beedriba Mai mehnesi sawus gadda swehtkus swinnedama, arri dewuse sinnu, kà winnai isgahjuschā gaddā weizees ar swehtu rakstu pahrdohschānu. Wahzsem mē ar bihbelu pahrdohschānu til labbi irr gahjis, kà wehl nekad, jo 600,000 swehti Deewa wahrdi tur gan pahrdohhti, gan arri nabaga lautineem pa wolti dahwinati. Arri Austerrija 156,000 bihbeles un jaunās testamentes laudihm warrejuschi isdalliht. Waldiba tam nau bijuse pretti. Kreewusem mē bihbeles bruhkejoht lauschu skoblas. Franzija tanni leetu-israhdischanas laikā Napoleons swehtus rakstus atwehlejis pahrdohht. Bet Spanijas waldiba sawā semmē schohs Deewa wahrdus nenowehl nei pirkht, nei pahrdohht. Portugales augstas teefas sawā semmē bihbeles beedribahm atwehlejuschas darbotees; kur daschi Kattofu mahjitaji to aisleeguschu un bihbeles atnehmuschu, tur taggad pawehlehts tahs atkal atdoht. Italija wissur atwehlehts bihbeles pahrdohht, til Rohmā ween ne. Hollantē un Belgija schinni darbā nezil us preekschu nau gahjuschu. Londones leela bihbeles beedriba pehrnaja gaddā isdallijuse 2,383,380 swehtus rakstus un kamehr schi beedriba zehlusces pawissam 52,669,089 islaisti laudis.

Wahzu awises raksta, ka pa wiffu pasauli dsihwojoht 12 lihds 13,000 millj. zilweki, no kureem katru gaddu nomirstohht 32 millj. Tad nu us katru deenu isnahktu 88,000, katru stundu 36,000 un katru minuhti 60 mirreju, tā ka gan warr fazzihht, ka ar katru pulkstens pulsteschānu weens zilweks nomirst. Lai nu pasaulē zaur to ne-ismirst un nepaleek tufschā, tad atkal isrehknahts, ka to, kas dsimst effohht wairahht, prohti katrā minuhtē dsimstohht 70 behrni.

G. F. S.

Nabags un ubbags.

Schee irr wisseem ittin pasihstami wahrdi; naba-gus schē un tē warr manniht un ubbagus wissur gandrihs iddeenās redseht. Schee irr pawissam sawadi wahrdi, jebchu dands zilweki ar abbeem nosihme weenu un to paschu zilweku. Nabags irr tas, kas na-baggats, nau baggats, kam mas pee rohkas, kam nau sawa kreetna pahrtischāna, — un ubbags irr tas, kas apkahrt klendere deedeledams. Birmajam newaijaga buht ubbagam un ohts atkal ikreis nau nabags, kà to jau daudreis awises lassijuschu. Kà nabadsiba zellahs, to schinni reisa negribbu idibbi-naht, bet ka tai pasaulē waijaga buht, pats Pestitajs irr fazzijis. Nabagi irr bijuschu no pascheem pirmeem laikeem un buhs lihds pasaulēs gallam, un daschu reis tee Deewam irr mihlaki, ne kà tee baggatee, kas kahdu reis sawās treknās deenās to deweju peemirst. Bet kà gan ar scho ohtru, ar to ubbagu isflattahs? Kas winnam to ammatu uswehlejis? Warebuht, ka kahdu reis zilweki, bet Deews jau nebuht. Taggad, kur laudis arween' paleek turrigaki, kur wissadas labbas eeriktes arween' zellahs, bahrinu-nammi, atraitnu-nammi, flimneeku-nammi, nabagu-nammi u. t. j. pr.; taggad, kur par wisseem teek gahdahts, flaidri brihnumis, ka wairahht ne-eeohma tohs ubbagus. Tahda palihdsechāna, ka winneem atmett naudas grassi jeb maifes gabbalinu, nau it nekās, bet daschdeen' tas winneem wehl par samaitaschānu. Dasch ar gohdigu, taifnu un deewabihjigu prahtu irr schzis ubbagohht, bet dschrajs, melkulis, leekulis un neschlichstneeks, ir saglis irr beidses. Par tahdu schis ammatš winnu padarrijis. Bes stikkeem un nikkeem, ar Deewa weenteesibu, schis ammatš labbi negribb paweiktees, wiswairahht us semmehm nē. Aplahrt klenderechāna nau weegla leeta, wahjisch, nespehzigs zilweks to newarr isturreht, tadeht tee, kas ubbago, wehl irr spehka zilweki; bet muhsu namma-mahtes nau wis til laipnigas, ka schahdus ar mihku prahtu usnemtu; kas kreetni neklibbo, jeb zittadi greiji ne-eet, to sunni pee nabadsibas; tadeht ubbagi tur, kur laudis reds, sahht klibboht kà gurdeni wahrguli, un tur, kur neweens neredš, daschlahht us abbahm kahjahm lezz kà salki. Zitti atkal, labbi runnataji un treezeji buhdami, us zittadu wihs rauga fewi peelabbinates. Winni neproht til ween pahtarus flaitiht, bet pastahsta

To zittäs mahjäs darra, kà jaunajs pahris tur ohtrà pagastà dšhw, kur nahburga Greeteli par fainneezi aishwedda. Winni arri no gudrakahm leetahm proht runnaht, par lohpu audsinaschanu, barroschanu un ahrstefchanu, atklahj to noslehpmumu, kapehž Stikku fainneezei til dauds peena; ir no politikas, no walstleetahm, no keisareem un lehnineem, no karreem un meera derreschanahm winni proht pastahstihl. Nemahziteem seewischkeem tahdi israhdahs gudri wihri effoschi, un kaut eefahloht tohs ar skahbu gihmi un launeem wahrdeem usnehma, tomehr pehž pee maises arri pawalgu dohd klahht un preezajahs par jaunahm derri-gahm sinnahm. Zitti ubbagi irr eeflaweti par kreetneem meldinu wilzejeem; dasch weenteefigs zilwezinisch falka, ka winneem pahraha stemme (bals) par kahdas masas basnizas kesteri; winneem arri ne-eet flitti. Us tahdu wihsi dascham ubbagam, ja pats irr gudrs un nau leels tehrmannis, eet ittin labbi; winsch nepaleek til ween par turrigu, bet arri par baggatu zilweku. Wianam schis ammatš paleek mihsch, jo tas auglu dohd papilnam. Tahds ar masu dahwanu, ihpaschi ar maisiti nau meerà, winsch prassa nau. Ka ta irr pateesiba, to apleezinahs schis pateefigs stahstis.

Kahdam fainneekam gaddijahs krogà fatapt ubbagu, kas tam dahwanu luhdsahs. Saimneeks us to falka: „Atnahž pee mannis mannäs mahjäs, tad tewihm dohshu maisi, scheitan man winaas nau.“ Klaussees, ko ubbags atbild! Winsch falka ta: „Tihri jau pohstis ar to maisi, to ween wissur dohd un nau-das nemaš.“ Saimneeks prassa: „Nu tad tu jau laikam ubbagodams gribbi tapt baggats?“ Ubbags atbilda: „Kur tad nu es baggats tapschu; mannihm jau wairahk nau, ne kà til kahds 100 rubl., bet D.... Kriichelim irr gan 500 rubl.“

Redsi, lassitajs, tu fuhri gruhthi strahdadams warrbuht nei 50 rubl. newarri eekraht, un winsch ubbagodams 500 eekrahjis. Redusmojees wis us winnu. Tu „Muhfu Tehwa“ luhgschanu skaitidams, arween' ar preezigu firdi warri luhgt: „Muhfu deenischku maisi dohd mums schodeen“, bet winsch to newarri wis; jo tas ne-ehd to maisiti, ko Deews winnam pafneeds un winnam nowehle, bet to, ko no saweem tuwakeem ta falkoht irr iswihlis un isluppinajis.

Ja wehl apdohma, ka ubbags ar Deewa wahrdu strahda kà ar ar kahdu ahrigu eerohzi til tahs maises dehl, ta' gan schauschalas kristigu zilweku pahrnemm. Deewa wahrds irr dwehfeles barriba, bet ne eerohjis, ar ko lai flinkodamees zitteem maisi isohgam. Ja Deewa wahrdu muttè nemmam, ta' arri us Deewa jadohma, zittadi grehlojam tibschu pret ohtru baukli. Kas nu gribbetu apleezinaht, ka ubbags, kas il stun-

das „fwehtu luhgschanu“ warrbuht skaita un garrigas dseefmas dseed, to darra no fwehta garra dšhths, scho pasauli pawissam aismirdams un us to debbesu Tehwu ween dohmadams?! Jau gruhthi weenu weenigu stundinu pawaddiht ihstena Deewa luhgschanà, kur tad wehl wissu mihsu zauru deenu! Ja wehl eewehrojam, ka daschi ubbagi peedsehruschu zella malläs un us tirgeem dauds un daschadi Deewa wahrdu pulgo, ta' gan jakalka: ubbagoschana irr grehzigis un Deewam nepatihkams ammatš.

Es dohmaju, ka schai leetai gan warretu lihdscht, ja teefneschi, preekschneeki un namma-tehwi par to leetu wairahk gahdatu un nefazzitu: „Kad til nabagi no muhsu kalla noht, tad lai winni ubbago, ja teem patihk.“ Newarru wis leegt, ka par nabageem nau gahdahts. Teefneschi un pagasta walditaji dauds weetas pagasta nabagohs labbi pasihdami, katram gahda ruhmi pehž nabaga patihschanas un dohd pahrtikku no magasines. Ir ruhmes-tehws nabagam atmett barribas lahsi un ja schis winnam wehl kaut zil nezil pafalpo, ta' schim no ta peeteek. Bet luhk ko nabagi darra! Winni labbahk flendere apfahrt ubbagodami, ne kà preeksch ruhmes-tehwa sohli spert. Tadehl teefahm us to jo stingri wajjadsetu raudsiht, ka nabagee wairš ne-ubbago. Ir namma-tehwi pee ta warretu peepalihdscht, ja ubbagam wairahk nedohtu kà til pahst, bet ne nau, arri maisi ne; jo to winni daudsreis pahrdohd krogos par brandwihnu. Ja ta winnus usnemtu, ta' winni labbahk tuppetu mahjäs un ar to barribu buhtu meerà, ko ruhmes-tehws winneem pafneeds. Par nabageem gan wehl wairahk warretum gahdaht. Basnizas wehrmindexi, — jo teefnescheem un preekschneekem jau darba deewagan, — draudses fa-eeschanäs preeksch nabageem arri naudu warretu fassihht, drehbes un zittas wajjadsigas leetas par to nopirkt un winneem pehž kahrtas un wajjadshbas isdallihht. Tas buhtu Deewam patihkams un mihsch darbs. Tahda wihse par nabageem labbahk warretu gahdaht, ne kà taggad, kur tu ubbagam, zellmallà fehdedamam un peedsehruscham, zeppurè kapeiki eemetti un winsch sawà dullumà paldeews weeta us tewis warrbuht falka: „Jadohd til atpakkal, winnam nau kauns til mas ween doht.“

Wehl reis jums luhdsu, mihsche teefneschi, wezzaki un namma-tehwi, gahdajeet par nabageem; ubbagodami winni azzihm redsoht sawu dwehfele nomaita. Zuhš fainneeki un fainneezes, ne-atwehleet winneem sawäs mahjäs Deewa wahrdu pulgoht; ja gribbeet, ta' dohdeet winneem to dahwanu bes pahrtaru skaitischanas. Kur prahtiga un deewabihjiga waldischana, tur neweenu ubbagu neredsehs, jo nabagi mahjäs buhs apkohpti.

Kurssemes Bihbeles beedriba

lihds 1. Juli 1867 preeksch jaunās Latweeschu Bihbeles drukkās-plahschu eegahdaschanās (skatt. peelikkumā pee Latv. aw. Nr. 31, 1867) pawiffam dahwanās fanehmufe 1393 rubl. 43 kap.

No 1. Juli lihds 1. Oktobri 1867 wehl dahwanās peenahkluschas klabt:

no Engures draudses . . .	22 rubl. — kap.
„ Balgales dr.	5 „ 28 „
„ Leepajas Latv. dr. . . .	8 „ — „
„ Wentspils dr.	14 „ — „

Kohpā . . . . . 49 rubl. 28 kap.

Turklaht ta nauda, kas lihds

1. Juli eenemta . . . . . 1393 „ 43 „

Pawiffam . . . . . 1442 rubl. 71 kap.

Tad nu Kurssemes Bihbeles beedriba par schihm dahwanahm teem mihleem dewejeem firsnigi pateizahs. Jelgawā, tanni 6. Oktobri 1867.

R. von Fircks,

Kurssemes Bihbeles beedribas preekschneeks.

No Wirzawas draudses Kursemmē.

Jahn. ew. 14, 18.: „Es juhs nepamettischu bahrinus.“ Schi ta Kunga apfohlischana arri pee mums schinnis deenās irr peepildita. Kad muhsu wezzajs dwehsefu gans, W. von Bahder jau 50 gaddus Wirzawas draudsi kohpis un wiffā spehlā puhledamees us ta Kunga sahlainahm gannibahm waddijis, tad pehnajā waffarā ap jauneem Jahneem Deews tas Kungs firmo strahdneeku, pehz nodsihwoteem 72 gaddeem, no mums pee fewis aizinaja un nu palikka muhsu draudse no mihla dwehseles ganna, ar ko tohs 50 gaddus kohpā dsihwojoht tā bijahm eeradduschi, ka behru deenā winnu us kappeem pawaddidami dohmajahm, ka nu bahriini buhtum pamesti; gan nelaiķa mihlsch dehlē, G. von Bahder pehdejo gaddu firmom un nespehzigam tehnam par palihga mahzitaju buhdams, pehz tehwa mirschanas gandrihs weenu gaddu wehl par dwehseles gannu mums palikka, bet Deews tas wiffu leetu wal-ditajs un wadditajs winnam nebija wehlejis mums par mahzitaju ilgaki palikt; tā tad mums us scho swehtu ammatu zits tappa isredsehts, pr. Czernay kungs par mahzitaju aizinahs un 16. Juli sch. g. muhsu basnizā un draudse par mahzitaju tilka eewests un eeswehtihstē.

Jau ilgodamees to deeninu gaidijahm, it kā buhtu paredsejuschī, ka tanni deenā ne ween no muhsu draudses, bet arri no kaiminu draudsehm atnahks daudf Deewa wahrda mihlotaji, un tā arri bija.

Minnetā swehtdeenā laizinsch bija filts un jauts; pulksten 8ds no rihta jau redseja basnizās gabjejus un druszin wehlahf gan brautschus, gan kahjahm leelus un masus, wezzus un jaunus no paschu un no kaiminu draudsehm leelōs pulkōs us kohschi, ar pulku un lappu krohneem, meijahm un deggofschahm swez-jehm swehtku gresnumā ispuschlōtā basnizā steidsam, tā ka wezzajs Deewa nams wiffus sawā ruhme nespehja usneemt. Minnetā rihtā arri Kurssemes zeen. generalsuperdente Lamberg, Sahtes un Leel-Nuzes prahwesta kungi bija atbraukuschī mahzitaja muishā. Til ko rihta dseesma bija dseedata un pahitari noturreti, tad ar lehnū ehrgelu skannu par leelajahm basnizās durwihm zeen. generalsuperdente papreeksch un jaunajs mahzitajs stary abbeem prahwesteem lehni nahza zaur basnizu un preeksch altara palikka stahwoht, un zeen. generalsuperdente us altara gabjis, tad (pehz nodseeda-teem 3 pant. no Kurs. wez. ds. gramatas 3. peelikk. 700) to eeweschanas runnu turreja par teem swehtdeenās ewangelijuma wahrdeem, kas rakstīti Luhl. 5., skaidri isstahstidams, ko schis swehtajs ammatōs nosihme un turklaht jaunam mahzitajam pee firds likka, ka tam lihds ar Apustuli Pehteri tas Deewa wahrda tihlēs tanni leelā pasaulēs juhrā us sawa Kunga un Pestitaja wahrdu ne ween scho reis, bet katru reisu jaismett, ja grihbocht sweijoht leelu lohmu preeksch debbesu walstibas. Arri parahdija, ka no schi laika winnam lihds ar Pehteri us ta Kunga Jesus pawehleschanu zilwekus buhs sweijoht; turklaht atkal draudsei likka pee firds, kā tai sawa jauna mahzitaja pamahzischanas un paslubbinaschanas, ko tas winnai dohs eelsch Deewa wahrda, buhs pateizigi un ar labbu prahtu peenemt un saprast, ka schihs swehtdeenās darbs, zaur ko tas Kungs pehz sawas apfohlischanas mums jaunu dwehseles gannu eedewis un muhsu widdū stahdijis, ka ta irr weena augsta leeta un Deewa schehlastiba; tad atkal mahzija, kas jaunam mahzitajam no draudses un draudsei no mahzitaja gaidams; tadeht lai tiklabb' mahzitajs kā draudse ta Kunga Jesus mihlestibu sawā staryā kohpj un turr, tad Deews, tas Tehws tāpat scho schihs deenas augstu un swehtu darbu, kā arri to, ko wehl us preekschu un lihds muhscha gallam kohpā strahdahs, par meefas un dwehseles swehtibu un muhschigu labklahschanu tiks isdohtees.

Tad wehl no augstās Luttera basnizās teefas weenu norakstu, kur jaunajs mahzitajs par Wirzawas draudses mahzitaju bija apstiprinahs, nodewa jaunam dwehsefu gannam; tad ta trihweeniga Deewa wahrdā winnu mums par mahzitaju eeswehtija un arri abbee prahwesti jauno mahzitaju apfwehtija.

Nu sahzhahs altara dseesmas un kollektēs, ko wehl zeen. generalsuperdente turreja un tad draudse dseedaja

dseefmu. Behz ta muhsu jaunajs mahzitajs stahjees us kanzeli, kreetnu un lohti kohschu spreddiki fazzija; ar dedfigu garru un jaukeem Deewa wahrdeem sawu draudsi apfweizinaja, kas katra pateefiga Deewa wahrdu klaustajaja firdi un dwehfeli garrigi palustinaja; par teem 2 Kor. 4, 8. wahrdeem draudsei jo plaschafti istahstidams, pamahzija: ka wisseem, tilpat namma tehweem, fainneekem un wezzakeem sawus behrnus, kalpus un peederrigus appafsch kristigas usraudfischanas buhs turreht, kohpt un audfinaht, ka arri wisseem basnigas wehrmindereem un zitteem basnigas kalpeem weenumehr firsnigi un uszihligi sawam Deewam un Pestitajam par gohdu buhs dsihwoht un gahdaht, lai debbesu walstiba wairotohs, un ta sawu draudsi ar mihleem Deewa wahrdeem meelojis, kahpa no kanzeles. Behz nodseedatas dseefmas Leel-Auzes prahwests nahza preefsch altara, dseedaja kollekties un tad draudsi ar swehtifchanu swehtija un ta scho mihto Deewa kalposchanas darbinu schinni swehta deena pabeidsa; tad wehl Sahtes prahwests weenu behrnianu zaur fw. kristibu usuehma Deewa draudse, un nu kristigi basnigas gahjeji, Deewu par wissu labbu flawedami, katrs dewahs us mahjahm.

Bet es zerreju, ka daudseem schihs mihtahs deeninas Deewa darbs, wiina swehti wahrdu un mahzibas ilgi (un lai Deews dohd) wiffa muhscha paliks swehta peeminna. Bet Deews, tas Kungs lai nu palihds jaunam un mihtam dwehfeles gannam to gruhtu darbu ta Kunga wihna kalna strahdaht! Deewegan gruhti irr par katra sarru gahdaht, lai no Jesu netaptu atlausts; bet jo gruhtahk irr tas: daschu sakaltuschu, ectruffuschu un no ta ihstena wihna kohka Jesu Kristu atkrituschu sarru atkal par sakku un derrigu ar Deewa wahrdu pee Jesu Kristu no jauna uspohtet. Bet tas darbs mihtam dwehfeles gannam buhs jo weegls un mums, draudsei, idohfees par swehtibu, ja turrestimes pehz scheem Apustula wahrdeem Zehk. 1, 21.: Peenemmeet ar lehnprahhibu to eefsch jums eedehstihu wahrdu, kas juhsu dwehfeles warr darriht swehtas. Bet mehls luhdsam: Kungs, dohdi Tu muhsu jaunam dwehfelu gannam pazeefchanas un gudribas garru, ka winsch muhs spehji mahziht un waddiht us to taisnu zellu, kas aiswedd us muhschigu dsihwoschenu; to panahkt gribbedami, lai turrames pehz scheem wahrdeem: Paklaufeet saweem wadditajeem un esseet winneem padewigi, jo tee irr nomohda par juhsu dwehfelehm ka tahdi, kam buhs atbildeschanu doht; ka tee to darra ar preeku un ne ar nopuhfchanu, jo tas jums nebuhtu labbi. (Ebr. 13, 17.)

F. H.....d.

Druzzinas.

Justus Jonas Lutteram stahstija par weenu muischneeku, kas leelakas ruhpes nau pasinnis, ka ween naudu un mantas kraht. Kad Sakchu kurfirsts Zahnis Friedrich ar winnu runnais par tizzibas leetahm, par Ewangelijuma gaismu, tad muischneeks kurfirstam effoht atbildejis: Ewangelijums schur, Ewangelijums tur! Augsti zeenihts kurfirst, kahdas mums behdas par Ewangelijumu? Warram dsihwoht bes tizzibas, bes Ewangelijuma, kad til nauda irr! — Lutters atbildeja: Muischneekam taisniba; jo kahds wehders, tahda barriba, un stahstija scho pasakku:

Lauwa fataisija meelastu wisseem swehreem un sawu sullaini aifsuhtija arri pee zuhkas, to aizinahkt us meelastu. Wiffi swehri apfehdufchees ap baggati apkrautu galdu ehd; bet zuhka schnufluru us augfchu pazehlufe ohfchena, tad apgreesufchees sakka: Te preefsch mannis nau neka, neds fehmalu, neds fuhdu; ko te ehdischu?

Muhsu laikds neweenä dsihwes kahrtä netruehkt tahdu lauschu, kas to preezas wahrdu nizzina, bet pehz naudas un leekas mantas grabbsta un ruschina, ka zuhka pehz fehmalahm un fuhdeem. Bet kad schee lautini gribb, lai winnus isflawe par gudreem, un tohs, kam tas wahrds irr weens Deewa spehks, notaisa par gekkeem, tad lai tew Kristus Ewangelijums nau par kaunu. Dichteris nestreen ar gulbjeem; zuzina ehd fehmalas un fuhdus. L—l.

Tee, kas gribb baggati tapt, kriht eefsch kahrdinafchanas un walga re. Naudas eekahroschana irr wiffa kaunuma sakne. (1. Tim. 6, 9, 10.)

Jo wairahk sihktulim irr, jo wairahk tam gribbahs. Sihktuls baddu sprahgst, talabb' ka wels naudas lahdes atfleghu panehmis sawa glabbaschana.

Sihktuls irr wella jahjams firgs, ko winsch ar asseem peescheem dsenn us netaisnibu, wiltu un krahpschenu; beidsiht winsch ar to eejahj ellé.

Kahds sihktuls fahirdsis gulleja us mirschenu. Kam mehr fahlimmis, winsch sawu mutti weenumehr plahstija, ittin ka tam mutte buhtu ko ehst. Kad winnam prassija, ko winsch ehd, tad winsch ahtri atbildeja: „Naudu, naudu; man drihs ja-eet prohjam, bet wiss janemm lihds.“ Ta winsch ehda, kamehr nomirra. L—l.

Basnigas un skoblas sinu rakstijajs: Gotthard Bierhuff.

No zensureas twehlehts. Selgawä, 3. Nowemberi 1867. Nr. 137.

Druckahts pee J. W. Steffenhagen un dehta.